

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a a'íjna í San Juan, í ti seij

I niucari ti ruurican e'ihuateájtuaani

¹ Jíme'en a'íjna í Jesús ti Ciríistu'u pú'een, a'í pu jéjcuá imuá seijre'eca'a tíj na'a ti yú e'iré'ene. A'í pu ajta a'íjn pú'een í tej ráanamujri'i a'ij ti ye'í tiu'utaxájtaca'a. Teen tu teajta tají'i jín raaseíj, teajta tiyen raamuá'a ja'ati ti pú'een'e, teajta tiyen tamuájca'a jín ra'ajtamuariej te'íjna ti niucari pú'een ti ajta ruurican e'ihuateájtuaani. ² Ajta, a'í pu huataseíjre a'íjna ti ruurican e'ihuateájtuaani.

Teajta iteen, teen tu raaseíj. Teajta tiyen tiraataxájta, teajta tiyen tejá'amua'ixaate'e te'íjna ti rusén jín i'i ruuri, ti ajta jemin seijre'e í rutáàta í Dios. Ajta, a'í pu téjmi jemi huataseíjre.

³ A'íj tu teajta tiyen tejá'amua'ixaate'e te'íjna í tej raaseíj, teajta í tej ráanamujri'i, sej si sea-jta mú'een siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati tetíj iteen tí'imua'atze tej ti naíjmi'i ta'ihuaamua'a tá'ara'ani. Jee xaa ne'u, teen tu jemin seijre'e, te'íjna í Dios jemi í tej rájya'upua. Teen tu teajta tiyen che'atá tena'a jemin seijre'e te'íjna jemi í ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús, í ti ajta Ciríistu'u pú'een.

⁴ Ayee tu 'een jín tiyen tejá'amua'ayuse'e ti ij ayén raanaíjmi'ire'en í ti jamuaatá'aca sej jíme'en rutémua'ave'e.

Dios pu téjmi jemi seijre'e ti ayén che'atá na'a 'een tíj tatzari

⁵ A'íi pu a'ín pú'een í niuucari í ti Círíistu'u ayén titaatá'ixaa ti nu'u a'ín Dios ayén téjmi jemi seijre'e tíj tatzari ti ayén tátatzavi'i í ta tzajta'a, ajta nu'u capu a'atzu jemin seijre'e ti'tíj ti a'ij pua'a 'een, ti ayén che'atá na'a 'een tíj tíca'ari.

⁶ Tí pua'a tiyen te'íjna jetze tiyen mé titejá'ujuhua'ane'en a'u ti a'utíca'a teajta rá'antixáata tiyen titeejú'un a'u yee tej Dios jemi seijre'e, catu jé'iyecan jín tiyen ti'itítacha'í sino teti'ihua'itaca tu'u.

⁷ Mí teajta iteen, ti pua'a tiyen che'atá tena'a te'íjna jetze tiyen titeejú'un, te'íjna jetze ti tátatzavi'i, a'í pu rí'í taruure tej ti tiyen temua'a naa ta'ihuaamua'a tá'ara'ani. Ajta, a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús, a'í pu ajta tá'ari'ira nain tíj na'a í tej jín ateáturaaveca í Dios jemi. A'í pu ayén taruure a'íjna jime'e ti ari huam'í ta jetze me'ecan. A'íj pu jín ayén tira'iráaxire í ruxuure'e.

⁸ Tí pua'a tiyen tiraataxáj yee tej nu'u caí ti'itíj jín ateáturaaveca í Dios jemi, ayée tu tajímua'a tena'a tacuanamua. Ajta, a'íjna í niuucari ti ayén ti'ayajna, capu téjmi jemi seijre'e. ⁹ Mí teajta iteen, ti pua'a tiyen tiraataxáj í tej jín auteájturaa í Dios jemi, ayée tu tí'ijmua'aree ti Dios ra'ará'astejsin a'íjna jime'en ti jín te'ataújratziiri'i ti nu'u ayén titaatá'uuni'i nain jime'e í tej jín auteájturaa í jemin. Teen tu teajta tiyen tí'ijmua'aree ti ayén tiraavíjte'e ti Dios ayén titaatá'uuni'i.

¹⁰ Tí pua'a tiyen tiraataxáj yee tej nu'u caí ja'anáj ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi, ayée pu

huataújmua'a í tej teri tiyen te'íjna jíme'en raata-muá'a í Dios ti nu'u a'ín t'íhual'itaca. Ajta a'íjna í niuucari ti ayén téjmi jemi raateájtuaa, capu xaa ne'u a'atzu téjmi jemi seijre'e.

2

Ajta a'íjna í Círíistu'u, a'í pu t'íixi'epi'íntare'e itejmi jetze me'ecan

¹ Mí sej niyaujmua'a, mi nej huápi'i já'amuaxe'eve'e, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e sej si caí ti'itíj jín auteáturan í Dios jemi. Mí ajta, ti pua'a ja'ati ayén ti'itíj jín teuuteáturan í Dios jemi, sej pu tayá'upua jemin seijre'e ti ta jetze me'ecan t'íixi'epi'íntare'e. A'í pu a'ín pú'een a'íjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. A'í pu urar'ene'acan jín seijre'e í Dios jemi. ² Círíistu'u pu ajta ta jetze me'ecan r'í tiraatá'a í Dios ti ij caí puaíjtzi taatá'an a'íjna jíme'e í tej jín auteájturaa í jemin. Ayee pu ajta che'atá na'a huá'a japua huaniú naíjmi'ica a'achú mej pua'amé í mej yen huachéjme í chaanaca japua.

³ Tí pua'a tiyen tirá'astijre'e a'ij ti a'ín titaata'aíj, ayée tu a'íjna jín tiyen t'íijmua'aree tej jé'iyecan jín tiyen t'íijmua'ate. ⁴ Tí pua'a sej ja'ati caí rá'astijre'e a'ij ti titaata'aíj, ajta ti pua'a a'íjna í ja'ati ayén tiu'utaxáj yee ti nu'u ayén t'íijmua'ate a'íjna í Jesús, a'íjna í ja'ati, ayée pu t'íhual'itaca. Ajta, capu jé'iyecan jín ti'itiújcha'í.

⁵ Mí ajta, ti pua'a a'íjna í ja'ati ayén tira'ará'asten a'íjna i niuucari í ti téjmi jemi huatétuihuaca'a, ayée tu te'íjna jín t'íijmua'aree ti ayén raanaíjmire í tzajta'an a'íjna í ja'ati ti a'ín jé'iyecan jín rax'íeve'e

í Dios nain jime'e. Ayee tu teajta te'íjna jín tí'ijmua'aree tej tiyen te'íjna jemi seijre'e í Dios.
 6 Ajta ti pua'a ja'ati ayén tiú'ujseijrata ti a'íi pu miijmu ayén nu'u urarí'ene'acan jín seijre'e jemin í Dios, ayée pu ajta tiú'ujxe'eve'e ti a'íin ja'ati ayén che'atá na'a rí'i ti'itiújcha'íi tíj ajta a'íin Ciríistu'u rí'i ti'itiújcha'íica'a.

Ajta a'íjna í niuucari ti jéjcuacan jín tí'ita'ajte'e

7 Mí nej já'amuaxe'eve'e, canu jéjcuacan jín tejá'amuayu'use'e í ti jín titaata'aj í Dios, sino a'íj nu jín tejá'amuayu'use'e ne'íjna í niuucari ti jéjcuca ímuá Dios ayén a'íjna jín titaata'aj tíj na'a ti jéjcuca ímuá seijre'eca'a mú'ejmi jemi tíj na'a ti yú e'iré'ene. Ajta a'íjna ti jéjcuca ímuá jín titaata'aj í Dios, a'íi pu a'íin pú'een í niuucari í sej ráanamujri'i.

8 Mí neajta inee, neajta nu jéjcuacan jín tejá'amuayu'use'e ti ayén ti'ayajna a'íjna jemi, ajta mú'ejmi jemi, a'iné pu'uri te'entipúa'ari a'íjna ti a'uun é'eseijre'e a'u ti a'utíca'a. Ajta pu'uri a'utéjche ti huatatátzave'en a'íjna ti jé'iyecan jín tátatzavi'i.

9 Tí pua'a ja'ati ayén tiú'ujseijrata ti a'íin miijmu ari nu'u a'uun á'ume a'u ti á'uneeri'i, mi ajta a'íjna í ja'ati, a'íi pu ru'ihuaara'a tícha'íire'e, a'íi pu ajta aúche'e a'uun aumé a'u ti a'utíca'a a'u ti caí á'atatzave'e.

10 Ajta a'íin í ja'ati ti raxí'eve'e í ru'ihuaara'a, a'íi pu xaa a'uun aumé a'u ti á'atatzave'e í tavástara'a. Ajta capu ti'itíj jín a'aturáa í Dios jemi.

11 Mí ajta, a'íin í ti rájcha'íire'e í ru'ihuaara'a, a'íi pu a'uun é'eseijre'e a'u ti a'utíca'a. A'íi pu xaa auj

auumé a'u ti a'utíca'a, ajta capu ramua'aree a'u ti á'ume a'iné tíca'ari pu ayén ráaruu ti ij arácun.

Tej nu'u caí tíixe'eve'e a'íjna ti yen seijre'e i chaanacajapua

¹² Ayee nu 'een jín tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mi sej niyaujmua'a a'iné Dios pu ayén tejámuaatá'uuni'iri'i í sej jín auteájturaa í jemin a'íjna jime'e a'ij ti huaríj a'íjna í Jesús. ¹³ Seajta mú'een, mi sej huá'avaujsimua'a pú'een, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu ramua'ate se'íjna ti tíj na'a jéjcuá imuá seijre'eca'a, ajta tíj na'a ti yú e'iré'ene seijre'e. Seajta mú'een, mi sej teemua, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu seri ra'antimuá'iti se'íjna í xiéjniu'ucari ti a'ij pua'a 'een.

Seajta mú'een, mi sej yaújmua'ame'en pú'een, ayée nu 'een jín tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu ramua'ate se'íjna í tej rájya'upua. ¹⁴ Ayee nu neajta 'een jín tejá'amuayu'use'e mi sej huá'avaujsimua'a pú'een a'iné mú'een xu seri ramua'ate se'íjna ti jéjcuá imuá seijre'eca'a tíj na'a ti yú e'iré'ene. Ayee nu neajta 'een jín tejá'amuayu'use'e mi sej teemua a'iné mú'een xu temua'a naa té'eviicua'i. Ajta a'íjna í niuucari ti Dios ayén téjmi jemi raateájtuaa, a'íi pu mú'ejmi jemi seijre'e a'iné mú'een xu rá'astijre'e. Mú'een xu seajta seri ra'antimuá'iti se'íjna í xiéjniu'ucari ti a'ij pua'a 'een.

¹⁵ Ayee nu tejá'amua'íjcate'e sej caí siyen ti-huá'íjchuej a'ímej í mej yen japuan huachéjme í chaanaca. Setá'aj caí seajta siyen tí'ijxe'eve'e tíj na'a í ti tí'iseijre'e íiyen chaanacajapua. Ja'ati ti

na'a ti raxí'eve'e hua'aye'ira í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, capu ajta cui'i raxí'eve'e í Dios.

¹⁶ Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna, a'iné tǎj na'a ti ayén tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, yen pu me'ecan. Tǎj na'a í mej miyen tité'ujca'ane a'ǎj ti tzajta'an tásiseiiri, ajta tǎj na'a í mej raseǎj ti ca'anǎjra'a hua'atá'aca mej mi me'ǎjna jime'e tí'inecua'atzen, ajta naǎjmi'i tǎj na'a í mej jime'en á'ujtzaahuat'e, nain tǎj na'a ti ayén 'een, a'ǎj pu jetze mé'je'evé'eme í huá'amua'atziira'a í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Capu Dios jemi é'eme'ecan. ¹⁷ Ajta tǎj na'a ti huá'a jetze ruxe'eve'e a'imej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta a'ǎjna tǎj na'a í mej jetzen tité'ujca'ane, a'ǎj pu xaa te'entipúa'ajte'esin.

Mí ajta a'ǎjna í ti ayén tirá'astijre'e a'ǎj ti tí'ijxe'eve'e í Dios, a'ǎj pu ruuri huateáturaasin í jemin tǎj na'a rusén jime'e.

A'ǎjna ti nu'u ayén ti'ayajna, ajta a'ǎjna ti nu'u hua'itzi pú'een

¹⁸ Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, pu'uri tǎn teja'ur'é'enejsin a'ǎjna xicáara'an ti jetzen nain te'entipúa'ajte'esin. Mú'een xu seajta seri ráanamujri'i ti a'ǎjn ayén huataseǎjre'esin a'ǎjna ti rájcha'ǎre'e í Ciríistu'u. Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna mej meri mu'íití huataseǎjre í mej rájcha'ǎre'e í Ciríistu'u. A'ǎj tu jǎn tiyen tí'ijmua'aree ti ari tímua'a teja'ur'é'enejsin a'ǎjna xicáara'an jetze ti nain te'entipúa'ajte'esin.

¹⁹ A'ǎj mú ta jemi tíhuui. Mí majta, camu ta jetze ajtéme'ecantaca'a. Tǎj pua'a miyen

ta jetze ajtémecantache'e, a'ñi mú ta jemi huateáturanche'e. Mí majta, ayée mú 'een jín ajtacíj ti ij ayén huataseíjre'en mej caí naíjmi'i ta jetze ajtémecan.

²⁰ Ajta a'ñin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ñi pu ari huateáturaa mú'ejmi jemi, ajta a'ñi pu ayén tejamuaatá'a í mua'atzíira'a sej si nain jé'iyecan jín tiú'umua'ati.

²¹ Canu ne'íjna jín tejá'amuayu'use'e ne'íjna jime'e sej caí jé'iyecan jín ramua'aree se'íjna ti ayén ti'ayajna sino ne'íjna jime'e sej xaa siyen ramua'aree. Ajta ti'itíj ti ayén hua'ítzi pú'een, capu a'iránineica a'íjna jetze ti jé'iyecan jín ayén ti'ayajna.

²² ¿Ni secaí ramua'aree ja'ati ti a'ñin pú'een ti tí'ihua'ítaca? Jee xaa, a'ii pu a'ñin pú'een í ti ayén ti'ixa yee ti caí Jesús a'ñin pú'een í Ciríistu'u. A'ii pu a'ñin pú'een ti rájcha'íire'e a'íjna í Ciríistu'u, a'íjna í ja'ati ti ayén che'atá na'a mé rúujípua a'íjna í tej rájya'upua, ti ajta mé rúujípua a'ñin ti yaujra'an pú'een í Dios. ²³ Ja'ati ti na'a ti mé rúurieni a'íjna ti yaujra'an pú'een, capu ajta rí'i tí'iseíjre'e a'íjna jemi í tej rájya'upua. Mí ajta, a'ñin ti ayén tiraataxáj yee Jesús pu a'ñin pú'een a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, ti pua'a ayén huárini, a'ñi pu ajta rí'i tí'iseíire'e a'ame í Dios jemi.

²⁴ Seajta mú'een, ayée xu huárini. Ché'e a'ñin niuucari í sej jéjcuá imuá ráanamujri'i, ché'e ayén mú'ejmi jemi huateáturan. Ajta a'íjna í niuucari í sej jéjcuá imuá ráanamujri'i, ti pua'a ayén mú'ejmi jemi huateáturan, ayée xu seajta mú'een naími'i rí'i tí'iteseíire'e xá'aju'un se'íjna jemi ti yaujra'an pú'een í Dios, seajta se'íjna jemi í tej rájya'upua.

25 Ajta a'ii pu a'ñn pú'een í ti jín te'ataújratziiri'i itejmi jemi ti ayén titáaci'iti tej tiyen rusén jín ruuri tá'ara'ani í jemin.

26 Ayee nu tejá'amuayu'use'e ne'ímej jíme'en í mej miyen tejá'amuahua'itze'e. 27 Mí sea-jta mú'een, aúche'e pu mú'ejmi jemi seijre'e a'íjna í mua'atzíira'a ti a'ñn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tejamuaatá'a. A'íj pu jín caí ayén tiú'ujxe'eve'e ti ja'ati ayén tejamuá'itíi, a'iné a'íjna í mua'atzíira'a, ayée pu tejá'amua'itíi nain jíme'e. A'í pu ajta jé'iyecan jín tejá'amua'itíi, ajta caí tejá'amuahua'itze'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a huárini a'ij ti ari tejámuaatá'itíiri'i, setá'aj naíjmi'i huateáturan í jemin.

28 Ajta i'i, mi sej yaújmua'ame'en pú'een, setá'aj siyen naími'i huateáturan í jemin tej ti tiyen a'ataca'anéecan jín ra'ancuré'evi'itín a'ájna xicáara'an ti jetzen huatasejre'esin. Setá'aj seajta siyen huárini ti ij caí ta'atatévi'iraste'en í jemin. 29 Tí pua'a seri mú'een ramua'aree ti a'í pu ara'axcáacan jín seijre'e í Dios, xu'uri seajta ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti ja'ati ti na'a ti ayén xí'epi'ín ti'itíiújcha'íi, a'íjna í ja'ati, a'í pu xaa a'ñn Dios jetze airáne.

3

J yaújmua'ame'en í Dios

1 Jee xaa ne'u, setá'aj se'íjna jetze tiú'umua'ati ti a'ñn í tej rájya'upua, ayén jeíhua huápí'i taataxí'eve a'iné a'í pu xaa taatéya'upuajtaca'a. A'íj tu jín, tu'uri yaújmua'ame'en pú'een í Dios. A'íj mú jín

caí tamuahte a'íime í mej yen huachéjme í chaanaca japua me'íjna jime'e mej caí raamuá'a.

² Mí nej já'amuaxe'eve'e, tu'uri yaújmua'ame'en pú'een í Dios. Mí ajta caí xi a'ij ámitieere'e a'ij tej éene'e tá'aju'un. Mí teajta iteen, ayée tu tí'ijmua'aree ti ayén tí'itaci'iti a'ájna xicáara'an jetze í ti jetzen huatasejre'esin. A'í pu seicié taruuren yé ta jetze tej ti tiyen che'atá tena'a éene'e tá'ara'ani tíj ajta a'ín éene'e seijre'e u ta japua a'iné a'ájna tu raseijran te'íjna a'ij ti 'een.

³ Ajta, ja'ati ti na'a ti ayén ti'ijchú'eve'e a'íjna ti ayén tiráaci'iti, ayée pu a'íjna jín rí'i ruruuren ti ayén che'atá na'a rumua'atzíira'a jime'en rí'éene'e seíre'e á'ara'ani tíj ajta a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een. ⁴ Mí ajta, ja'ati ti na'a ti ti'itíj jín até'itzaara í Dios jemi, a'í pu ajta raatéxieehuata a'íjna í niuucari ti jín Dios tí'ajta. Ajta tíj na'a í mej jín até'itzaara, ayée pu seijre'e í Dios jemi ti ayén che'atá na'a 'een í mej jín raatéxieehuata me'íjna í niuucari ti ajta jín Dios tí'ajta.

⁵ Ajta, xu'uri ramua'aree ti ayén 'een jín huatasejre a'íjna tí'ij ayén ra'uré'uuna í tej jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta, capu a'atzu ti'itíj jín até'itzaara í Dios jemi a'íjna í Jesús, ti ajta Ciríistu'u pú'een. ⁶ Ajta, ja'ati ti na'a ti Dios jemi seijre'e capu ajta á'atura í jemin. Mí ajta, ja'ati ti na'a ti ayén ti'itíj jín até'itzaara í Dios jemi, a'íjna í ja'ati capúu xi yaú'itíeé já'araa a'ij ti 'een a'íjna, capu ajta xi raamuá'a.

⁷ Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, caxu raatá'acare'en ti ja'ati ayén tejá'amuacuanamua. Ja'ati ti na'a ti ayén xí'epi'in ti'itíjcha'íi, a'í pu ayén

che'atá na'a ri'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi tǵ ajta a'ǵjna í Jesús, ti ajta Círístu'u pú'een.

⁸ Mí ajta, ja'atí ti na'a ti ti'itǵ jín auté'itzaara í Dios jemi, a'ǵ pu a'ǵjna jetze ajtémecan í tiyaaru'u, a'iné a'ǵjna í tiyaaru'u, ayée pu tǵ na'a jéjcuá imuá te'utéjche ti ayén te'uté'itzaara tǵ na'a í ti 'irí yé e'iré'ene. Ayee pu 'een jín huataseǵre a'ǵjna ti yaujra'an pú'een í Dios ti ij raaté'uuna nain í muári'eri'ire'ara'an í tiyaaru'u.

⁹ Capu até'itzaara í Dios jemi ja'atí ti na'a ti Dios jetze airáane. Capu ti'itǵ jín até'itzaara a'ǵjna jime'e ti jemin seijre'e a'ǵjna ti Dios ayén raateájtuaa. Capu ri'irí ti a'ǵn ja'atí ayén ti'itǵ jín te'uté'itzaara'an a'iné a'ǵ pu Dios jetze airáane.

¹⁰ Ayee pu a'ǵjna jín té'emitieere'e ja'atén mej pú'een í yaújmua'ame'en í Dios, ajta ja'atén mej pú'een í yaújmua'ame'en í tiyaaru'u. Capu Dios jetze airáane ja'atí ti caí xǵepi'in ti'itiújcha'ǵ, ti ajta caí raxǵeve'e í ru'ihuaara'a.

Tej nu'u huátaxe'eve'en seij teajta seij

¹¹ Ajta, a'ǵ pu a'ǵn pú'een í niucari seij ráanamujri'i tǵ na'a jéjcuá imuá tǵ na'a ti yú e'iré'ene ti ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen titehuátaxe'eve'en seij teajta seij. ¹² Tej ti caí nu'u tiyen huárini a'ǵ ti ráaruu a'ǵjna í Caín teecan ti a'ǵjna jetze airáane a'ǵjna ti a'ǵ pua'a 'een. Ajta ayén tiraajé'ica í ru'ihuaara'a. ¿Ni secaí ramua'aree a'ǵ ti 'een jín raajé'ica? Ayee pu a'ǵjna jín tiraajé'ica a'ǵjna jime'e ti a'ǵ pua'a ti'itiújcha'ǵca'a a'ǵjna. Mí ajta, xǵepi'in pu ti'itiújcha'ǵca'a a'ǵjna í ihuáare'ara'an.

13 Ne'ihuaamua'a, caxu a'ij tité'ujmuajca ti pua'a miyen tejamuájcha'ñre'e a'ñme í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua. 14 Ayee tu te'íjna jín tí'ijmua'aree tej caí ché'e mi'ichíjta seijre'e í Dios jemi sino tu'uri tiyen ruurican jemin hu-ateájturaa a'íjna jime'e tej huá'axe'eve'e te'ímej í ta'ihuaamua'a.

Mí ajta, ja'ati ti na'a ti caí raxí'eve'e í ru'ihuaara'a, a'ñ pu aúche'e ayén mi'ichíjta seijre'e í Dios jemi. 15 Jee xaa ne'u, a'íjna í ja'ati ti rájcha'ñre'e í ru'ihuaara'a, a'ii pu a'ñn pú'een ti tí'itecui'ica. Seajta mú'een, xu'uri siyen tí'ijmua'aree ti caí rusén jín ruuri huateáturaasin í Dios jemi ja'ati ti na'a ti ayén tí'itecui'ica. 16 Ayee tu te'íjna jín tí'ijmua'aree a'ij ti 'een ti pua'a ja'ati jé'iyecan jín raxí'eve'e í ru'ihuaara'a. A'ñ pu Jesús ti Círíistu'u pírici, a'ñ pu ta jetze me'ecan huamí'i. A'ij pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen che'atá tena'a huácu'ini huá'a jetze me'ecan í ta'ihuaamua'a.

17 Mí ajta, ti pua'a ja'ati ti ayén jeíhua huápi'i tí'ijcha'ñ í mej jín huateúvvaire'en íyen chaanaca japua, ti pua'a ajta ayén raseijra ti a'ñn ihuáare'ara'an caí a'ij tí'ijviicua'i, ajta ti pua'a caí rá'ancu'uvajxi'ín ti ij tí'itíj jín raatévaire'en, capu a'atzu a'ij tí'iri'iri ti a'íjna ti jeíhua tí'ijcha'ñ ayén tí'ixáata a'ame ti nu'u raxí'eve'e í Dios.

18 Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, tiché'e caí tiyen tena'a tí'ixajta tej nu'u taxe'eve'e seij teajta seij. Tiché'e caí te'íjna jín tena'a tiyen tí'ixajta taniuuca jime'e sino tiché'e jé'iyecan jín huá'axe'eve'e te'íjna jime'e tej tí'itíj jín hua'utévaire'en í ta'ihuaamua'a.

A'ij ti nu'u ye'í tí'iri'iri tej nu'u caí tí'itziine'e í Dios jemi

¹⁹ Tí pua'a tiyen te'íjna jín huárini, aj tu xaa tiyen tí'ijmua'areeren tej tiyen jé'iyecan jín rí'í tí'itítacha'í te'íjna jemi í niuucari ti ayén ti'ayajna. Tí pua'a teajta te'íjna jín tiyen huárini, aj tu ti caí ché'e a'ij pua'a tite'utátamuajte í taxiejniu'uca jetze te'íjna jemi í Dios. ²⁰ Tí pua'a ayén tá'axijte'e í taxiejniu'uca, capu ruxe'eve'e tej tiyen tí'itziine'e a'iné jaítze'e pu ve'ecán jín tí'itéjvee í Dios caí í taxiejniu'uca. Ajta, a'í pu nain té'umua'aree.

²¹ Mí nej já'amuaxe'eve'e, ti pua'a caí tí'itíj jín tá'axijte'e í taxiejniu'uca, ayée pu 'een jín rí'iri tej caí tí'itíj jín tí'itziine'e í Dios jemi. ²² Ayee tu teajta te'íjna jín tiyen tira'ancuré'asin te'íjna jemi tí'itíj ti na'a tej raatáhuaviira. Ayee pu a'íjna jín tí'itaci'iti a'íjna jime'e tej tiyen tirá'astijre'e a'ij ti a'ín tí'ita'ajte'e, ajta a'íjna jime'e tej tiyen rí'í tí'itítacha'í a'ij ti tira'aráanajche.

²³ A'ii pu a'ín pú'een a'íjna ti jín ayén tí'ita'ajte'e tej ti tiyen té'antzaahuate'en ti a'ín Jesús yaujra'an pú'een í Dios, ajta a'ii pu a'ín pú'een í Círíistu'u ti Dios ra'antíhua'u, tej ti teajta tiyen titehuátaxe'eve'en seij teajta seij a'ij ti a'ín titaata'aíj.

²⁴ Ajta a'ín ti ayén rá'astijre'e a'ij ti Dios tí'ajta, a'í pu ayén che'atá na'a jemin seijre'e í Dios tíj ajta Dios jemin tí'iseijre'e a'íjna í ja'ati. Ayee tu te'íjna jín tí'ijmua'aree ti a'ín Dios ta jemi seijre'e a'íjna jime'e ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ta jemi huateájturaa.

A'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta a'íjna í xiéjniu'ucari ti rájcha'íire'e í Círístu'u

¹ Mí nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj caí rá'atzaahuat'e ja'ati ti na'a ti ayén ruseijrata ti nu'u a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ca'aníjra'a raatá'a ti tiu'utaxáj, sino setá'aj amuacaícan hua'utéeseij sej si ráamua'aree ti'itíj ti xiejniu'ucarira'a ca'aníjra'a hua'atá'aca mej miyen tiu'utaxáj. Setá'aj siyen huárini a'iné a'íime í mej caí jé'iyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, mu'ití mú meri huá'a tzajta'a huatasejre a'ímej jemi í mej yen seijre'e íyen chaanaca japua.

² Ayee tu te'íjna jín tiráamua'aree ti pua'a a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti ja'ati ayén tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan nusu caí. Ja'ati ti na'a ti ayén tiraataxáj yee a'ín Jesús pu Círístu'u pú'een, a'í pu nu'u ajta ayén tehuá'ira'atacan jín huatasejre íyen chaanaca japua, ti pua'a a'íjna í ja'ati ayén tiraataxáj, a'í pu a'ín pú'een ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén ca'aníjra'a ratá'aca ti ayén tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan.

³ Mí ajta, ja'ati ti na'a ti ayén seicié tiraataxáj yee ti Jesús caí ayén tehuá'ira'atacan jín huatasejre, a'í pu caí jé'iyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, sino a'í pu ayén ca'aníjra'a ratá'aca a'ij ti tiu'utaxáj a'íjna í xiéjniu'ucari ti rájcha'íire'e í Círístu'u. Xu'uri siyen tiráanamujri'i ti a'ín yen huatasejre'esin íyen chaanaca japua. Jee xaa ne'u, pu'uri yen seijre'e huá'a tzajta'a í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua.

⁴ Mí sej yaújmu'a'ame'en, mú'een xu Dios jetze ajtém'e'ecan. Seajta seri hua'utémua'iti se'imej í mej hua'itzi jín tí'ixaxa'a se'ijna jime'e ti a'ín í ti mú'ejmi jemi huateájturaa, jaítze'e pu ve'ecán jín antiújmua'aree caí a'ijna ti yen seijre'e íyeyen í chaanaca japua.

⁵ Mí majta a'íime, a'íi mú huá'a jetze ajtém'e'ecan a'imej í mej yen huachéjme íyeyen chaanaca japua. A'ij pu jín, tíj na'a mej miyeyen tí'ixáata muá'aye'i, a'íi pu ca'aníjra'a hua'atá'aca mej miyeyen tiu'utaxáj a'ijna í huá'amua'atziira'a a'imej í mej yen seijre'e íyeyen chaanaca japua. Majta a'íime í mej yen seijre'e, a'íi mú miyeyen tihuá'anamua.

⁶ Mí teajta iteen, teen tu Dios jetze ajtém'e'ecan. Ja'ati ti na'a ti ayén ramua'ate í Dios, a'íi pu ayén tanamuaj. Ajta a'ijna í ja'ati ti caí ramua'ate í Dios, a'íi pu ajta caí tanamuaj. Ayee tu 'een jín tiyeyen tí'ijmu'a'aree ti pua'a ja'ati ayén jé'iyeyecan jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan na'ari ti pua'a hua'itzi jín tí'ixaxa'a.

Dios pu huápi'i taxe'eve'e itejmi

⁷ Mí nej já'amuaxe'eve'e, tiché'e tiyeyen titehuátaxe'eve'en seij teajta seij a'iné Dios pu rusej ayén ca'aníjra'a titatá'aca tej ti tiyeyen huátaxe'eve'en. Ajta a'ín ti huá'axe'eve'e í ruxí'ej teite, a'íi pu Dios jetze airáne, ajta a'íi pu ramua'ate í Dios. ⁸ Mí ajta, a'ín ti caí huá'axe'eve'e í ruxí'ej teite, a'íi pu caí xi ramua'ate í Dios, a'iné Dios pu jé'iyeyecan jín rusej taxe'eve'e, nain xicaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a.

⁹ Ayee pu a'ijna jín téjmi jemi huatasejre ti Dios ayén taxe'eve'e a'ijna jime'e ti a'ín ayén

ya'uta'Íteca'a í ruyauj ti seij na'a pú'een ti ij yé uvé'enen íyey chaanaca japua tej ti ruuri hu-ateáturan í Dios jemi te'íjna jime'e ti a'ín ta japua huaniú.

¹⁰ Ayee pu a'íjna jín ayén éeni'ici'e seijre'e ti Dios ayén taxe'eve'e. Catu teen amuacaí raataxí'eve í Dios, sino a'í pu amuacaí taataxí'eve itejmi, ajta ayén ya'uta'Íteca'a í ruyauj ti ij a'ín ayén ra'uré'uuna í tej jín auteájturaa í Dios jemi ti ij caí Dios ayén puaijtzi titaatá'acare'en.

¹¹ Mí nej já'amuaxe'eve'e, a'iné Dios pu'uri ayén titaataxí'eve, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tej tiyey che'atá tena'a huátaxe'eve'en seij teajta seij. ¹² Capu ja'ati ja'anáj raaseij í Dios. Mí ajta, ti pua'a tiyey tí'itaxe'eve'e seij teajta seij, Dios pu ayén téjmi jemi seijre'e, ajta a'í pu téjmi jemi runaíjmire'e a'íjna ti jín Dios ayén tí'itaxe'eve'e.

¹³ Ayee tu 'een jín tiyey tí'ijmua'aree tej tiyey jemin seijre'e, ajta ti ayén a'ín téjmi jemi seijre'e a'íjna jime'e ti ayén téjmi jemi raateájtuaa í ruxíejniu'uca. ¹⁴ Teajta iteen, teen tu tiyey tiraaseij, teajta tiyey tirataxájtave ti a'ín í tej rájya'upua, a'ín ayén tíya'uta'Íteca'a í ruyauj ti ij ayén hua'irájtuaani a'imej í mej yen huachéjme íyey chaanaca japua.

¹⁵ Ja'ati ti na'a ti ayén tiraataxáj yee Jesús pu nu'u ajta Ciríistu'u pú'een, a'í pu ajta a'ín pú'een ti yaujra'an píríci í Dios. Dios pu jemin seijre'e a'íjna í ja'ati. Ajta a'ín í ja'ati, a'í pu ayén che'atá na'a seijre'e í Dios jemi.

¹⁶ A'íj tu jín tiyey tí'ijmua'aree, teajta tiyey tirá'atzaahuate'e ti ayén tí'itaxe'eve'e í Dios, a'iné Dios pu ayén ja'anáj ti na'a tí'itaxe'eve'e. Ajta a'ín

í ja'ati ti ayén seijre'e ti huá'axe'eve'e í ruxí'ej teite, a'í pu ajta jemin seijre'e í Dios. Ajta Dios pu ayén che'atá na'a jemin seijre'e a'íjna í ja'ati.

¹⁷ Ayee pu éeni'ici'e seijre'e ti ayén huaújnajmi'ire itejmi jemi tej ti caí tí'itziine'e a'ájna xicáara'an ti jetzen huá'axijte'en, a'íjna jime'e tej tiyen che'atá tena'a seijre'e íiyen chaanaca japua tíj ajta a'íjna, te'íjna jime'e tej huá'axe'eve'e í taxí'ej teite. ¹⁸ Tí pua'a ja'ati ayén rachú'eve'e a'ame a'ájna xicáara'an jetze ti Dios jetzen huá'axijte'en, capu ayén tí'itziine'e, a'iné ti pua'a a'íjna í ja'ati nain jín ayén tí'ijxe'eve'e í Dios, a'íj pu jín raatépua'ajte'esin í ru tzajta'a a'íjna ti jín tí'itziine'e ti Dios puaíjzi raatá'an.

Ayee pu xaa ne'u tí'ayajna a'iné ti pua'a ja'ati ayén tí'itziine'e, a'í pu ajta tí'itj jín rajpuaíjzi á'aye'i. Ajta a'ín ti tí'itziine'e, capu u hu-ateújnajmire í ru tzajta'a ti a'ín ayén tí'ijxe'eve'e í ruxí'ej tevi.

¹⁹ Ayee tu te'íjna jín tí'ijxe'eve'e í Dios a'iné Dios pu amuacaí ayén titaataxí'eve itejmi.

²⁰ Tí pua'a ja'ati ayén tí'ixajta yee a'í pu nu'u raxí'eve'e í Dios, ajta ti pua'a rájcha'íire'e í ru'ihuaara'a, ayée pu tí'ihua'ítaca a'íjna í ja'ati. Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a a'ín caí raxí'eve'e í ru'ihuaara'a ti ayén mé tirúusise'íran, capu a'atzu a'íj tí'iri'iri ti a'íjna í ja'ati ayén raxí'eve'e a'íjna í Dios ti caí ja'anáj rasise'i.

²¹ Ajta a'ii pu a'ín pú'een í niuucari ti jín a'ín ayén titaata'áj. Ché'e nu'u a'ín ti ayén tí'ijxe'eve'e í Dios, ché'e a'ín ajta ayén tí'ijxe'eve'e í ru'ihuaara'a.

5

Tej nu'u teri hua'utémua'iti te'íjna ti a'ij pua'a 'een, ti ajta yen japuan seijre'e íyen í chaanaca japua

¹ Ja'ati ti na'a ti ayén té'atzaahuat'e ti Jesús a'íin pú'een a'íjna í Ciríistu'u ti Dios ra'antíhua'u, a'íjna í ja'ati, a'íi pu ajta Dios jetze huanéj. Ajta a'íin ti ayén tí'ijxe'eve'e a'íjna ti ya'upuáara'an pú'een, a'íi pu ajta ayén huá'axe'eve'e a'ímej í ti ayén hua'utéya'upuajtaca'a.

² Ayee tu 'een jín tiyen tí'ijmua'aree tej jé'iyecan jín huá'axe'eve'e te'ímej í mej yaújmu'a'ame'en pú'een í Dios te'íjna jime'e tej tiyen tí'ijxe'eve'e í Dios, teajta tiyen tirá'astijre'e a'ij ti a'íin tí'ita'aijte'e. ³ Ajta, ayée pu huataújmu'a'a a'íjna í tej nu'u raxí'eve'e í Dios tej ti tiyen te'íjna jín ra'ará'astijre'en te'íjna í ti jín tí'ita'aijte'e. Ajta, capu muári'eri tej tiyen te'íjna jín ra'ará'astijre'en te'íjna ti jín Dios ayén tí'ita'aijte'e.

⁴ Ayee pu a'íjna jín ayén tí'een a'iné ja'ati ti na'a ti ayén Dios jetze airáne, a'íi pu hua'antimuá'itici a'ímej í mej yen seijre'e íyen chaanaca japua. Ajta, ayée tu te'íjna jín hua'antimuá'itici te'íjna jime'e tej té'atzaahuat'e.

⁵ A'ii pu a'íin pú'een ti hua'antimuá'itici a'ímej í mej yen seijre'e íyen chaanaca japua. A'íi pu a'íin pú'een ti ayén té'atzaahuat'e ti Jesús a'íin pírici ti yaujra'an pú'een í Dios.

A'íjna ti nu'u raataxájtave a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'íjna jime'en a'íin ti yaujra'an pú'een í Dios

⁶ Ajta a'íjna í Jesús ti Ciríistu'u pú'een, a'ii pu a'íin pú'een ti ayén huatasejre itejmi jemi. Ayee

tu te'íjna jín ramua'aree ti a'íi pu jé'iyecan jín téjmi jemi huatasejre tí'ij ayén huámuai'ivijhuaca'a, ajta ayén tira'iráaxire í ruxuure'e tí'ij huamí'i. Dios pu ayén tiraataxájtaca'a a'íjna jíme'en í Jesús tí'ij a'ín huámuai'ivijhuaca'a. Ajta ayén che'atá na'a jíme'en tiraataxájtaca'a tí'ij Jesús huamí'i, majta raseíireca'a í teite. ⁷ Ajta a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu ayén raataxájtave a'íjna jíme'en a'iné a'íi pu jé'iyecan jín tí'ixaxa'a.

⁸ Jee xaa ne'u, mehuaíca í mej miyen raataxájtave. A'ii pu a'ín pú'een í xiéjniu'ucare'ara'an ti Dios téjmi jemi raateájtuaa. A'ii pu ajta a'ín pú'een í niuucari í tej ráanamujri'í tí'ij Jesús ayén huámuai'ivijhuaca'a. A'ii pu ajta a'ín pú'een í tej jín ra'utámua'aree ti Cirístu'u ayén tiu'umí'i í cúruu jetze. Majta me'íjna í mej huaíca, naíjmi'í mú miyen che'atá mena'a tiraataxájtave.

⁹ Ajta, ti pua'a tiyen tira'ancuré'an a'ij mej ti'ixa í teite mej yen japuan seijre'e íiyen chaanaca japua, ayée pu jaítze'e ayén tiraavíjte'e tej tiyen tira'ancuré'an a'ij ti ajta ti'ixa í Dios a'iné jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ij ti a'ín ti'ixa. A'ii pu a'ín pú'een ti jíme'en Dios raataxájtaca'a, ti raataxájtaca'a a'íjna jíme'e í ruyauj.

¹⁰ Ja'ati ti na'a ti rá'atzaahuate'e a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í ja'ati, a'íi pu jemin seijre'e a'íjna ti jíme'en huataújxajtaca'a. Ajta ja'ati ti na'a ti caí rá'atzaahuate'e í Dios, a'íi pu ayén ti'ixa ti nu'u tí'ihua'itaca í Dios a'íjna jíme'e ti caí rá'antzaahua a'íjna ti jíme'en Dios raataxájtaca'a í ruyauj jíme'e.

¹¹ Ajta, a'ii pu a'ín pú'een ti jíme'en

raataxájtaca'a, ti jíme'en Dios ayén taatá'a tej ti tiyen ruuri huateáturan í jemin tǵ na'a rusén jíme'e. Ajta, ayée tu 'een jín ruuri tá'aju'un te'íjna jíme'e ti a'íjna jetze ti yaujra'an pú'een, a'íj pu jetze airáninei í tej jín ruuri tá'ara'ani. ¹² Ja'ati ti na'a ti jemin seijre'e a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íj pu ajta jemin ruuri huateáturaasin tǵ na'a rusén jíme'e. Mí ajta, ja'ati ti na'a ti caí jemin seijre'e a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, capu ajta ruuri huateáturaasin í jemin tǵ na'a rusén jíme'e.

Tej tiyen ruuri huateáturaasin tǵ na'a rusén jíme'e

¹³ Ayee nu 'een jín niyen tejamuaatayú'use sej si siyen tiráamua'aree sej siyen jemin ruuri huateáturaasin tǵ na'a rusén jíme'e mi sej siyen té'atzaahuate'e se'íjna jemi ti yaujra'an pú'een í Dios.

¹⁴ Ajta, a'ii pu a'íjn pú'een ti ca'aníjra'a tatá'a tej ti tiyen taxiéehua ajteáxire í jemin. Tí pua'a tiyen ti'itǵ tiraatáhuavii a'ij ti tiraavíjte'e í jemin, ayée tu tiráamua'aree ti a'íjn ayén tí'itanamua.

¹⁵ Ajta ti pua'a tiyen tiráamua'aree ti a'íjn ayén tí'itanamua tǵ na'a a'ij tej ti'itǵ tiraatáhuaviira, a'íj tu jín tiyen teajta tiráamua'aree ti ayén titaatá'asin a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jíme'en í tej raatáhuaviiri'i.

¹⁶ Tí pua'a ja'ati ayén tí'ijseijra ti a'íjn ihuáare'ara'an ayén te'uté'itzaaara'an ti'itǵ jíme'e ti caí ayén tí'ijci'iti ti huámi'ini, ché'e a'íjn ja'ati ayén a'íjna jín tiraatáhuavii í Dios. Tí pua'a ayén a'íjna jín huárini, Dios pu ajta ayén tiraatá'asin ti a'íjn ruuri huateáturan í jemin a'íjna í ihuáare'ara'an ti ayén ti'itǵ jín te'uté'itzaaara ti caí ayén a'íjna jíme'en tiráaci'iti ti huámi'ini.

Mí ajta, ayée pu ajta seijre'e í mej jín auté'itzaara'a ti a'íjna jín ayén tiráaci'iti ti ja'ati huámi'ini. Canu niyen tejá'amua'íjcate'e sej si se'íjna jín siyen tiraatáhuavii.

17 Matíj mena'a miyen me'íjna jín a'ij pua'a tí'iterici, a'ii pu ajta a'ín pú'een í mej jín auté'itzaara í Dios jemi. Ajta, aúche'e pu téjmi jemi seijre'e í mej jín auté'itzaara ti ajta caí ayén tiráaci'iti ti ja'ati a'íjna jíme'en huámi'ini.

I ti nu'u jín te'entipúa'ajte'esin

18 Teen tu tiyen tí'ijmua'aree ti caí ti'itj jín auté'itzaara í ja'ati ti ayén Dios jetze airáne, sino a'íjna í ja'ati ti Dios jetze airáne, a'í pu ayén té'ujcu'uve, ajta caí í xiéjniu'ucari ti a'ij pua'a 'een capu ra'ajtamíjhua a'íjna í ja'ati.

19 Teen tu teajta tiyen tí'ijmua'aree tej Dios jetze ajtéme'ecan. Majta a'íime í seica í mej yen huachéjme íyen chaanaca japua, naíjmi'i mú rá'astijre'e me'íjna í xiéjniu'ucari ti a'ij pua'a 'een.

20 Teajta tu tiyen tí'ijmua'aree ti a'ín ti yaujra'an pú'een í Dios yen huataseíjre. A'í pu ajta ayén taatá'a tej ti tiyen tiyaú'itiée tá'ara'ani tej ti tiyen tiráamua'ati te'íjna ti ayén ti'ayajna. Teen tu teajta te'íjna jemi seijre'e ti ayén ti'ayajna.

Jee xaa ne'u, teen tu teajta jemin seijre'e te'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. A'ii pu a'ín pú'een í Dios ti nain jín ajta jé'iyecan jín seijre'e, ti ajta ayén titatá'aca tej tiyen ruuri huateáturan í jemin tíj na'a rusén jíme'e.

²¹ Mí sej yaújmu'a'ame'en pú'een, rí'í xu'u se'íjna
jime'e, sej si caí raná'amiche'en tí'itíj tí na'a tí caí
Dios pú'een.

**I niuucari ti jejcua, ti ajta jime'en ra'axa
a'ijna i tavastara'a, i Ciriistu'u ti ji'i Jesús ti
tu'irájtuaa**

**New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los
Reyes; crn (MX:crn:Cora, El Nayar)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, El Nayar

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cora, Presidio de los Reyes [crn], Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cora, El Nayar

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

10f6cd13-ea38-5c62-beee-25cf942ce3aa